

Zpráva o činnosti Sekce klinické farmakologie ČSEKFT za volební období 1999–2003

V květnu 2003 uplynou čtyři roky od zvolení výboru ve složení: předseda – doc. MUDr. Milan Grundmann, CSc., místopředseda – MUDr. Josef Šedivý, CSc., tajemník – doc. MUDr. František Perlík, CSc., členové – prof. MUDr. Eva Hadašová, CSc., doc. MUDr. Otto Mayer, CSc., doc. MUDr. Tomáš Sechser, CSc., prof. MUDr. Jan Švihovec, DrSc.

Při nástupu do funkce jsem se snažil formulovat kritéria, která musí klinická farmakologie splňovat, chce-li být samostatným oborem (Grundmann M.: Vývoj klinické farmakologie v českých zemích ve zdravotnických zařízeních. Předneseno na sympoziu „Quo vadis pharmacologia clinica“, Rožnov pod Radhoštěm, 29. 9. 1999, Klin farmakol farm (2000); 14(2): 3–6.

1. *Musí mít samostatnou funkční odbornou společnost*
2. *Musí pořádat pravidelně samostatnou vědeckou konferenci*
3. *Musí mít svou koncepci*
4. *Musí mít samostatnou atestaci*
5. *Musí vykonávat specifické výkony ve zdravotnictví (body, peníze)*
6. *Musí vyvíjet vědeckou aktivitu*
7. *Musí být vyučován v pregraduální i postgraduální výchově*
8. *Měl by mít samostatný odborný časopis*

ad 1. Obor klinické farmakologie je organizován jako Sekce klinické farmakologie ČSEKFT a od roku 1990 má svůj volební výbor. Do roku 1999 se sešel dvakrát na 1. volební schůzi nových výborů. Úkolem tedy bylo zavést pravidelné schůze výboru a také plenární schůze Sekce KF (SKF). Výbor se scházel 3–4× ročně, z toho jednou při příležitosti konference v Rožnově. Plenární schůze se konala jedenkrát ročně v rámci Rožnovské konference.

Předseda a tajemník reprezentují SKF jako tzv. councilleři při zasedáních Evropské společnosti klinické farmakologie a terapie (EACPT). Při předání funkcí byl zjištěn dluh naší společnosti vůči EACPT ve výši tří ročních poplatků (cca 1800 DM). Zaplacení dvou ročních poplatků zajistil odstoupající předseda dr. Sechser, od roku 1999–2002 platbu zajišťoval doc. Grundmann s laskavým sponzorstvím firem Sanofi-Synthelabo a Pliva.

Zprávy o činnosti SKF byly každoročně písemně zpracovány pro ČSEKFT.

ad 2. SKF nepořádala do roku 1999 samostatnou vědeckou konferenci. V letech 1999–2002 proběhly čtyři konference klinické farmakologie souběžně s konferencemi Sekce TDM a DURG, čímž se spojily hlavní směry v KF. Konference byly pořádány ve spolupráci s klinickými obory (kardiologie, neurologie, infekce, mikrobiologie, urologie, alergologie), bylo předneseno celkem 193 přednášek v rámci 11 sympozií a volných sdělení. Od roku 2000 byly zařazeny slavnostní přednášky (prof. Křiška, doc. Mayer, doc. Perlík, dr. Šedivý, prof. Švihovec), od roku 2001 tzv.

hot-lines, které informují o nejnovějších výsledcích nových klinických studií. Druhá konference KF v roce 2000 byla konána pod záštitou Světové společnosti TDM a klinické toxikologie, jejíž zástupce prof. Walson (past-president) přednesl tři přednášky. Dalšími zahraničními hosty byli prof. Zielinski (Polsko) a dr. Erlenfeld (BRD) – (tabulky 1, 2, 3). Organizátorem všech čtyř konferencí byl Ústav klinické farmakologie FN sP Ostrava a Zdravotně sociální fakulty Ostravské univerzity (předseda doc. Grundmann). V roce 2001 byl předseda doc. Grundmann hostem na výboru Slovenské společnosti klinické farmakologie a tam bylo dohodnuto pořádání společných konferencí vždy v lichém roce střídavě v Česku a Slovensku, první bude v roce 2003 v Rožnově.

Skupina DURG uspořádala 7.–9. 6. 2001 v Praze Euro-durg meeting 2001 (prezident Vlček, organizační výbor mimo jiné Šolinová, Štika, Prokeš, Grundmann, Urbánek), programový výbor mimo jiné Perlík, Němeček.

V květnu 2000 zorganizoval dr. Šedivý s doc. Dedíkem, ing. Ďurišovou a prof. Martínkovou v Hradci Králové jednodenní kurs týkající se farmakokinetického modelování.

ad 3. V roce 2001 jmenovalo MZd ČR pracovní skupinu pro vypracování nové koncepce KF (předseda Grundmann, členové Martínková, Sechser, Perlík, Mayer, Kulič). Návrh koncepce vypracoval doc. Grundmann a rozeslal jej k oponování asi 20 členům SKF. Koncepce byla upravena podle připomínek, projednána na výboru SKF v říjnu 2001 v Rožnově a definitivně upravena a schválena po bohaté diskuzi na plenární schůzi o den později. Koncepce, vypracovaná dle jednotné metodiky MZd ČR, byla pak zveřejněna na internetových stránkách MZd, oponována členy Vědecké rady MZd z příbuzných oborů a doporučena ke schválení.

ad 4. Atestace z KF probíhají pravidelně (3–4/rok).

ad 5. Specifické výkony KF jsou přesně definovány. Jejich dostatečná produkce zajišťuje ekonomickou rentabilitu bohužel jen jednomu pracovišti v ČR (Ostrava).

ad 6. Vědecká aktivita se projevuje prezentací na našich i zahraničních konferencích a publikacemi v impaktovaných časopisech. Ceny za nejlepší práce z KF v letech 1999–2001 obdržel Ing. Chládek a spol. (Hradec Králové), bohužel v roce 2000 byly v soutěži pouze tři práce (jedna práce navíc byla z Ostravy – Brožmanová a spol.), v ostatních letech pouze jedna. V roce 2001 se zúčastnili dr. Kořístková a spol. (Ostrava) dvěma pracemi soutěže mladých farmakologů.

ad 7. Pregraduální výuka probíhá v Hradci Králové (Martínková), Praze (Perlík), Plzni (Mayer), Brně (Vítovec), Olomouci (Grundmann). Zvlášť významnou pedagogickou aktivitu vyvíjí

prof. Martinková ve spolupráci s prof. Hughesem (Anglie). Postgraduální výuka je zajišťována jednak akcemi subkatedry KF IP-VZ (doc. Perlik) a také každoročními konferencemi v Rožnově, kde účastníci obdrží kreditní body ČLK.

ad 8. Již 17. ročníků je vydáván na LF UP v Olomouci časopis *Klinická farmakologie a farmacie* pod vedením prof. Jezdinského). Od r. 2003 (18. ročník) začíná vydávat vydavatelství SOLEN. Byla jmenována nová redakční rada a Editorial board, první společné zasedání se uskutečnilo v rámci 4. konference KF v Rožnově.

Složení redakční rady:

Šéfredaktor:

doc. MUDr. Milan Grundmann, CSc. (Ostrava)

Zástupce šéfredaktora:

prof. MUDr. Jaroslav Jezdinský, CSc. (Olomouc)

Členové:

doc. MUDr. Štefan Alušík, CSc. (Praha)

doc. MUDr. Čestmír Čihálik, CSc. (Olomouc)

doc. MUDr. Milan Kolář, CSc. (Olomouc)

prof. MUDr. Milan Křiška, DrSc. (Bratislava)

doc. MUDr. Otto Mayer, CSc. (Plzeň)*

prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc. (Olomouc)

doc. MUDr. Jaroslav Opavský, CSc. (Olomouc)

prof. MUDr. Jan Švihovec, DrSc. (Praha)

MUDr. Karel Urbánek, Ph.D. (Olomouc)

prof. MUDr. Jiří Vitovec, CSc. (Brno)

doc. MUDr. Jiří Vlček, CSc. (Hradec Králové)

MUDr. Daniela Zverková, CSc. (Dunajské Biskupice)

Tabulka 1. Přehled přednášek

	1999	2000	2001	2002	celkem
sympozia	3	4	2	2	11
origin. práce	24	15	11	16	66
přehled. práce	15	17	27	17	76
DURG	9	10	5	12	36
slavnostní	0	2	2	1	5
celkem předn.	48	44	45	46	193
hot-lines	--	--	2	3	5

Tabulka 2. Spolupracující společnosti

		symposium	organizace	společnost
1.	1999	MTX imunosupresiva Quo vadis	Martinková Grundmann Grundmann	transplantologická
2.	2000	dětský věk epilepsie astma ATB v terénu ATB na JIP	Kunčíková Grundmann Grundmann Bystroň Toršová Grundmann Grundmann	dětská epileptologie alergologická infekcionista mikrobiologická
3.	2001	stáří léková politika	Grundmann Grundmann	kardiologická, diabetol., infekční, urologická
4.	2002	cyklosporin trombóza antibiotická politika	Grundmann Mayer Švihovec Grundmann	kardiologická, hematolog. infekcionista mikrobiologická

Časopis bude mít nové schéma, příspěvky budou rozděleny do několika částí – originální práce, přehledové práce a zprávy z výborů, kongresů, výročí atd. Originální i přehledové práce budou vždy oponovány dvěma oponenty, originální práce budou přijímány přednostně v angličtině s cílem dostat časopis do Medline a se vzdálenějším cílem impakt faktoru. Přehledové práce budou rozděleny na dvě podskupiny, první z nich se bude týkat problematiky klinické farmakologie (klinická farmakokinetika, TDM, nežádoucí účinky, interakce, farmakoepidemiologie, léková politika atd.), druhá část bude věnována farmakoterapii v klinických oborech na základě nových poznatků z klinické farmakologie. Pravidelnou součástí budou také tzv. hot lines, které by měly seznamovat s aktuálními výsledky největších lékových studií a dále rubrika s kazuistikami. Každá součást v oblasti přehledových prací dostala svého garanta.

Ve dnech 7.–8. 11. 2002 se konala konference klinické farmakologie Slovenské společnosti KF v Nitře. Ve dnech 24.–28. 6. 2003 se koná Evropská konference klinické farmakologie v Istanbulu. Doc. Grundmann je člen programového výboru této konference, organizuje společně s prof. Sjöquistem (Švédsko) kurz TDM (tabulka 4).

Doc. Grundmann navrhl přednášku prof. Martinkové v rámci symposia Progress in Oncological Clinical Pharmacology „Pharmacokinetic guided anti-cancer treatment“. Návrh byl přijat. Další navrhovaný řečník z naší společnosti – prof. Švihovec – nebyl bohužel akceptován.

Úkoly na rok 2003

1. volby nového výboru SKF na období 2003–2007
2. organizace 1. česko-slovenské konference KF v Rožnově 16.–18. 10. 2003 (X. konference TDM, VII. konference DURG a V. konference KF) – ÚKF Ostrava

Tabulka 3. Zahraniční hosté a novinky

		zahraniční řečník	novinky
1.	1999	prof. Zielinski (Polsko)	
2.	2000	prof. Walson (USA)	abstr., ISBN, slavnostní přednášky, záštita IATDM CT*
3.	2001	---	body ČLK, hot-lines
4.	2002	dr. Erlenfeld (BRD)	redakční rada Klin farmakol farm

*International Association of Therapeutic Drug Monitoring and Clinical Toxicology

Tabulka 4. Therapeutic Drug Monitoring – principles and practice Course organized by Professor Milan Grundmann, Ostrava, Czech Republic and Professor Folke Sjöqvist, Huddinge, Sweden

1.	Clinical pharmacological principles in therapeutic drug monitoring, Folke Sjöqvist, M.D., Huddinge
2.	What should a clinical pharmacologist know about drug analytical methods? Lennart Meurling, Ph.D, Huddinge
3.	Recent priorities in TDM. Lars Stahle, M.D., Huddinge
4.	The practice of TDM – the dialogue between the clinical pharmacological laboratory and the prescriber Milan Grundmann, M.D., Ostrava
5.	TDM data as a source in drug utilisation research. Blanka Kořístková, PhD, Ostrava
6.	The use of TDM to improve the quality of drug use – clinical cases Panel discussion

3. účast na Evropské konferenci KF v Istanbulu a Světové konferenci TDM CT v Basileji
4. zajistit náplň čtyř čísel časopisu Klin farmakol farm.

Závěrem je možno konstatovat, že některé úkoly, které si výbor vytýčil na začátku svého tvůrčího období, se podařilo splnit. Obnovila se funkčnost sekce KF (pravidelné schůze výboru a plenární schůze), byly zorganizovány čtyři každoroční vědecké konference KF (abstrakta jsou vydávána s ISBN, účastníci dostávají kreditní body ČLK), byla vypracována a přijata koncepce oboru KF, byly zaplaceny dluhy KF v EACPT a další povinné příspěvky byly pravidelně placeny. Byl znovu obnoven úzký pracovní kontakt s výborem EACPT, jehož výsledkem bylo též jmenování doc. Grundmanna do programového výboru istanbulského programu EACPT, tři vyzvané přednášky na tomto kongresu a organizace jednoho postgraduálního sympozia. Sekce KF se také výrazně podílela na organizaci evropské konfe-

rence DURG v Praze roku 2001. Časopis Klinická farmakologie a farmacie s novou redakční radou i obsahem se stává od roku 2003 odborným fórem sekce KF ČSEKFT.

Z nedostatků bych chtěl upozornit na malou ekonomickou produktivitu většiny klinicko-farmakologických pracovišť ve zdravotnictví, na nižší publikační aktivitu zejména v impaktovaných časopisech (s výjimkou Hradce Králové a částečně Ostravy) a v neochotě některých špičkových klinických farmakologů podílet se na standardním chodu Sekce KF (aktivní i pasivní účast na vědeckých konferencích KF, schůzích výborů i plenárních schůzích atd.).

*doc. MUDr. Milan Grundmann, CSc.
Ústav klinické farmakologie FNsP a ZSF OU
17. listopadu 1790, Ostrava
e-mail: milan.grundmann@fnspo.cz*